

คุณค่าของความเป็นมนุษย์และการนับถือตัวเอง

ถึงแม้การค้าประเวณีจะสามารถกระทำได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
ในลักษณะที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นการปฏิเสธข้ออ้างที่ว่า การค้าประเวณีเป็น
การกระทำที่แสดงออกถึงการกดขี่ทางเพศที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง แต่การค้า
ประเวณีทั้งของเพศหญิงและเพศชายนี้ ก็จะต้องพบกับปัญหาจริยธรรมที่สำคัญ
อีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งเป็นการอ้างเหตุผลว่า การค้าประเวณีเป็นเรื่องที่ผิดทาง
จริยธรรมเพราะเป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ (degrade human) ราว
เป็นการปฏิบัติต่อร่างกายของมนุษย์เหมือนกับเป็นเพียงวัตถุอย่างหนึ่ง ในบทนี้
ผู้เขียนจะทำการสำรวจมโนทัศน์เกี่ยวกับคุณค่าหรือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
(Human Dignity) และการนับถือตัวเอง (Self-respect) เพื่อที่จะ
พิจารณาว่า การค้าประเวณีเป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรมด้วยเหตุผลนี้หรือ
ไม่

คุณค่าของความเป็นมนุษย์

ในการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์นี้ ผู้เขียนจะกล่าว
ถึงแนวคิดที่สำคัญของ อิมมานูเอล คานท์ เกี่ยวกับจุดหมายในการกระทำที่ถูก
ต้องของมนุษย์ว่า มิใช่เพื่อความสุข ราวที่การกระทำเพื่อสนองความต้องการ
ตามธรรมชาติ (Inclination) ที่จะนำไปสู่ความสุขนั้นเป็นลักษณะการกระทำ
ของสัตว์ แต่จุดหมายในการกระทำที่ถูกต้องของมนุษย์คือ การกระทำตามหน้าที่
ในเรื่องเพศ คานท์ได้กล่าวว่า

ด้วยเหตุที่ เรื่องทางเพศ (Sexuality) มิใช่ความต้องการตามธรรมชาติ
ที่มนุษย์คนหนึ่งมีต่อมนุษย์อีกคนหนึ่งในฐานะที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เป็นความ

ต้องการตามธรรมชาติที่มีต่อเพศ (Sex) ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมันเป็นหลักการของการลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ในการที่มันทำให้เกิดความพึงจានเรื่องเพศของคนหนึ่งมากกว่าอีกคนหนึ่ง และเป็นการลดคุณค่าของเรื่องเพศ อดยถือ ว่า มันเป็นเพียงการสนองความปรารถนา ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิง มีาซ์เพราะเธอเป็นมนุษย์คนหนึ่ง แต่เพราะเธอเป็นผู้หญิง; การเป็นมนุษย์ของ เธอมีได้มีความเกี่ยวข้องใดๆกับเขา; เพศของเธอเท่านั้นที่เป็นจุดหมายของความปรารถนาของเขา ความเป็นมนุษย์จึงถูกลดคุณค่าลงไป ด้วยเหตุนี้ จึงกลายเป็นว่า ผู้ชายและผู้หญิงทุกคนพยายามที่จะทำให้เพศของตน แทนที่จะเป็นความเป็นมนุษย์ของตน เป็นสิ่งชักจูงและน่าให้กิจกรรมและตัณหาของตนมุ่งไปสู่อเรื่องเพศ ความเป็นมนุษย์จึงตกเป็นรองเรื่องเพศ เมื่อผู้ชายและผู้หญิงต้องการที่จะสนองความปรารถนาของตนเอง พวกเขาจะกระตุ้นความปรารถนาซึ่งกันและกัน; พวกเขามีความต้องการที่ตรงกัน สิ่งนั้นมีาซ์ ความเป็นมนุษย์ แต่เป็นเรื่องเพศ แต่ละฝ่ายได้ลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ของอีกฝ่ายหนึ่งลง อดยทำให้ความเป็นมนุษย์เป็นเครื่องมือในการสนองตัณหา และความต้องการตามธรรมชาติ และลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลง อดยทำให้มันมีระดับเดียวกับลักษณะตามธรรมชาติของสัตว์¹

จากการที่ความปรารถนาในเรื่องเพศของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในลักษณะเดียวกันกับสัตว์อื่นๆ มนุษย์จะต้องปฏิบัติตนอย่างไรานเรื่องนี้ จึงจะรักษาความเป็นมนุษย์ของตนให้แตกต่างจากสัตว์อื่นๆได้ ซึ่งานการรักษาคคุณค่าของความเป็นมนุษย์นี้ ค้านท์คิดว่า เป็นการยกย่องคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) และถือว่าเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่มีต่อตนเอง มนุษย์ที่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่มีต่อตนเองได้อย่างถูกต้อง ก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น

¹ Immanuel Kant, Lectures in Ethics, translated by Louis Enfield (Harper & Row : New York, 1963) p.162

ได้ อย่างถูกต้อง เช่นกัน อดัยค่านท์ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

...มันเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดว่า เราไม่สามารถจะคาดหวังอะไรได้จากบุคคลที่มาให้เกียรติตัวเอง คนที่ละเมิดต่อตนเองได้สูญเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน และไม่สามารถจะกระทำหน้าที่ต่อผู้อื่นได้ คนที่ปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นอย่างเลว อดัยค่านท์มีความมั่นใจ ความกรุณาและความเมตตา แต่ปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองโดยการใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง ก็ยังถือว่า มีคุณค่าบางอย่างอยู่ภายใน แต่ผู้ที่ละเมิดหน้าที่ที่มีต่อตนเอง ไม่สามารถจะมีคุณค่าดังกล่าวได้ ฉะนั้น คนที่ไม่ได้กระทำหน้าที่ต่อตนเองอย่างถูกต้องจะสูญเสียคุณค่าทุกประการโดยสิ้นเชิง ในขณะที่ คนที่มีได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นอย่างถูกต้อง จะสูญเสียแต่เพียงคุณค่าบางประการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ หน้าที่ที่มีต่อตนเองจึงเป็นเงื่อนไขที่จะต้องมาก่อนหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น เราจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นได้สำเร็จก็ต่อเมื่อเราได้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อตนเองเสียก่อน²

ทั้งนี้ หน้าที่ของมนุษย์ที่มีต่อตนเองประการหนึ่งก็คือ การรักษาร่างกายของตนเอง เนื่องด้วยร่างกายของมนุษย์ไม่สามารถแยกออกจากความเป็นมนุษย์ของคนๆหนึ่งได้ อดัยค่านท์ได้อธิบายว่า

มนุษย์ไม่สามารถจะสละตัวเองให้อยู่ในการบังคับของผู้อื่นได้ เพราะเขามีได้เป็นสิ่งของ เขามีได้เป็นสมบัติของตัวเอง และการกล่าวเช่นนั้น ก็จะเป็นการขัดแย้งในตัวเอง ตรรกะที่เขาเป็นบุคคล เขาจะเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของ ซึ่งสิ่งต่างๆจะต้องตกเป็นของเขา และถ้าเขาตกเป็นสมบัติของตัวเอง เขาก็จะต้องเป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิ่งที่เขาเป็นเจ้าของ แต่บุคคลไม่สามารถที่จะเป็นสมบัติ และก็ไม่สามารถที่จะเป็นสิ่งที่จะต้องถูกรับรอง เพราะมันเป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นบุคคลและเป็นสิ่งของ เป็นเจ้าของสมบัติและเป็นตัวสมบัติเอง³

² Immanuel Kant, "Dignity and Self-respect" translated by Louis Enfield in Vice & Virtue in Everyday Life (Orlando, : Harcourt Brace Jovanovich, 1985) p.603

³ Immanuel Kant, Lectures in Ethics, p.163

ถ้าคนๆหนึ่งเป็นเจ้าของสมบัติ เขาจะต้องเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่เหนือสมบัตินั้น เป็นบาทว่ามัดที่เจ้าของสมบัติและตัวสมบัตินั้น จะเป็นสิ่งเดียวกัน เมื่อร่างกายเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นตัวเรา (The Body is the Part of the Self) มิได้เป็นเพียงสมบัติของเราเหมือนเช่นวัตถุอื่นๆ เราไม่ควรจะกระทำการใดๆที่ทำให้ร่างกายถูกตีค่าเป็นเพียงวัตถุด้วยการลดตัวลงไปเพื่อเป็นเครื่องมือของบุคคลอื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะถือว่า เป็นการไม่นับถือตัวเอง ดังนั้น ในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศ คำว่าเห็นว่าจะต้องเป็นความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย ในกรณีที่จะมีความสัมพันธ์กัน จึงจะถือว่าไม่เป็นการใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือ การค้าประเวณีเป็นเรื่องที่มีปัญหาเพราะความพึงพอใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศเกิดขึ้นกับฝ่ายผู้ซื้อเท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่าผู้ซื้อบริการทางเพศจากโสเภณีได้ใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่จุดหมายบางประการ การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของโสเภณี และการยินยอมของโสเภณีที่จะเป็นเครื่องมือของผู้อื่น ก็แสดงถึงความไม่นับถือตัวเอง

นอกจากนี้ ทัมัส ฮิลล์ ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้การยอมให้ตัวเองตกเป็นทาสของผู้อื่น เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการไม่นับถือตัวเอง ทัคยได้เสนอว่า การยอมให้ตัวเองตกเป็นทาส มีอยู่ 2 ประเภทคือ

1. เป็นผลมาจากการขาดความเข้าใจในสิทธิของตน และ
2. เกิดจากการทำให้คุณค่าต่อสิทธิของตนต่ำเกินไป

จากทั้ง 2 กรณีนี้ การเป็นทาสจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการขาดความนับถือตัวเอง⁴

---

⁴ Thomas E. Hill, Jr., "Servility and Self-respect," in Today's Moral Problems, ed. Richard A. Wasserstrom (New York : Macmillan, 1975), p. 141

ฮิลส์กล่าวว่า การขาดความนับถือตัวเองโดยขาดความเข้าใจต่อ สิทธิของตน หรือการตีค่าสิทธิของตนต่ำเกินไปนี้ จะทำให้บุคคลนั้นขาดความ นับถือต่อผู้อื่น งานการที่เขาจะไม่สามารถเข้าใจถึงสิทธิในลักษณะที่ถูกต้องของ ผู้อื่นได้ และการขาดความเข้าใจในสิทธิของผู้อื่น จะทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ การหลีกเลี่ยงที่จะตกเป็นทาสของผู้อื่น มิใช่เป็นเพียงการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของตนเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ประการหนึ่ง ซึ่ง มิใช่หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่น หากเป็นหน้าที่ที่มีต่อตนเอง ปัญหาของการค้า ประเวณีที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็คือ การค้าประเวณีของโสเภณีเป็นการกระทำการ ลักษณะที่เป็นการยอมให้ตัวเองตกเป็นทาสของผู้ซื้อบริการหรือไม่ เพราะถ้า เป็นเช่นนั้น การกระทำของโสเภณีก็จะเป็นการไม่นับถือตัวเอง ตามความเห็น ของฮิลส์

การขายร่างกายของมนุษย์

ข้ออ้างถึงความผิดทางจริยธรรมของการค้าประเวณีอีกประการหนึ่ง ก็คือ การค้าประเวณีถือได้ว่าเป็นการทาสัญญาซื้อขายร่างกายของมนุษย์ เพื่อสนองความต้องการทางเพศ การค้าประเวณีจึงเป็นสิ่งที่ผิดทางจริยธรรม เนื่องจากเป็นการลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลงมาเป็นเพียงสิ่งที่สามารถซื้อ ขายได้เช่นเดียวกับวัตถุอื่นๆ

จากการที่ เอริคสัน ได้กล่าวไว้ว่า การค้าประเวณีเป็นเพียง การเสนอขายบริการทางเพศ ซึ่งถือว่ามีลักษณะเป็นการขายบริการประเภท หนึ่ง มิใช่การขายร่างกาย เพราะถ้าเป็นการขายร่างกายแล้ว ก็จะต้องถือ ว่าเป็นการขายตัวเองลงเป็นทาสเพื่อที่จะรับชานเรื่องเพศ (Sexual Slave) (Ericsson:1980)เกี่ยวกับเรื่องนี้ เพทแมน มีความเห็นว่า การค้าประเวณี มิใช่เป็นเพียงการขายบริการทางเพศเท่านั้น แต่จะต้องถือได้ว่าเป็นการขาย ร่างกายด้วย อดยเพทแมนได้ให้เหตุผลว่า แรงงานหรือบริการเป็นสิ่งที่ไม่มีตัว

คน ฉะนั้น "การให้บริการหรือแรงงาน มีความเกี่ยวข้องกับร่างกายอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และร่างกายก็ไม่สามารถแยกออกจากความรู้สึกว่าเป็นตัวเองได้"⁵ จากความเห็นของเพทแมนนี้ เราจึงไม่สามารถที่จะแยกแรงงานหรือการบริการออกจากร่างกายมนุษย์ได้ ซึ่งร่างกายของมนุษย์นี้มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกว่าเป็นตัวของตัวเองอย่างไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้เช่นกัน ทั้งนี้ การที่การให้บริการของโสเภณีจะต้องทำในลักษณะที่มีความผูกพันใกล้ชิดระหว่างร่างกายของผู้ซื้อและผู้ขายมากกว่าอาชีพขายแรงงานอื่นๆ อีกทั้งการขายบริการทางเพศไม่สามารถที่จะขายเฉพาะ "บริการ" แต่เพียงอย่างเดียวได้ เมื่อสิ่งที่จะใช้เพื่อ "บริการ" นั้น อยู่ในร่างกายของผู้ขาย และโดยที่การบริการของโสเภณีจะไม่สามารถกระทำได้ ถ้าไม่มีร่างกายของผู้ให้บริการอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ดังนั้น สิ่งที่ถูกเสนอขายจึงไม่ได้เป็นเพียง "บริการ" เท่านั้น หากแต่เป็นการเสนอขายร่างกายของตนเองที่เกิดจากความไม่นับถือตัวเอง ด้วยเหตุนี้ การค้าประเวณีจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรม เพราะเป็นการลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลงมาเป็นเพียงวัตถุที่สามารถทำการซื้อขายได้

ในเรื่องของการซื้อขายร่างกายนี้ ผู้เขียนคิดว่า มิได้มีแต่เพียงงานการค้าประเวณีเท่านั้น ถ้าจะถือตามข้ออ้างของเพทแมนที่ว่า "แรงงานไม่สามารถแยกออกจากร่างกายได้" การรับจ้างที่จะทำงานต่างๆในปัจจุบัน ก็จะต้องเรียกว่าเป็นการขายร่างกายเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุที่การทำงานทุกประเภทจะต้องใช้แรงงานที่ออกมาจากร่างกายทั้งสิ้น เพียงแต่มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น นักกีฬา กรรมกร พนักงานรักษาความปลอดภัย เสมียนในบริษัท ฯลฯ ซึ่งงานปัจจุบันเราจะเห็นว่า การรับจ้างทำงานในหน้าที่

---

⁵ Carole Pateman, "Defending Prostitution : Charges against Ericsson," p.562

ต่างๆ มิได้ถือว่าเป็นการขายร่างกาย แต่เพราะเหตุใด จึงเกิดความคิดว่า การค้าประเวณีเป็นการขายร่างกายของมนุษย์ การค้าประเวณีมีความแตกต่างจากการรับจ้างหรือการค้าขายในประเภทอื่นอย่างไร

ผู้เขียนคิดว่า การขายบริการทางเพศของโสเภณี ที่จะต้องกระทำในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับร่างกายอย่างใกล้ชิดนั้นมิได้หมายความว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นการขายร่างกายของตนเอง ผู้เขียนเห็นด้วยกับการที่ เอริคสันกล่าวว่า "ถ้าโสเภณีขายร่างกายของตนเองก็จะไม่เรียกว่าเป็นโสเภณี แต่จะกลายเป็นทาสที่รับใช้ในเรื่องเพศ" การขายร่างกายของตนเองจะทำให้หมดอิสรภาพที่จะกระทำการใดๆต่อไปได้อีก หากแต่จะต้องทำตามคำสั่งของผู้เป็นนายเท่านั้น แต่ในกรณีของการขายบริการทางเพศ โสเภณีเป็นเพียงแต่ผู้ขายบริการเท่านั้น และมีสิทธิที่จะขายบริการนี้ให้ผู้อื่นก็ได้ หรือจะหยุดทำการขายบริการดังกล่าวเมื่อใดก็ได้เช่นกัน จะเห็นว่าโสเภณีมีเสรีภาพในการที่จะจัดการกับงานของตนเองได้อย่างเต็มที่ และจะเป็นผู้พิจารณาจากสถานการณ์ที่แวดล้อมว่า ควรจะดำเนินชีวิตของตนเองอย่างไร ตามความเห็นของผู้เขียน ถ้าเราจะมองว่า การค้าประเวณีเป็นการขายบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งการสร้างควมพึงพอใจให้กับผู้ซื้อบริการ จะต้องอาศัยความสามารถของผู้ให้บริการ การซื้อบริการทางเพศจากโสเภณีเกิดจากความต้องการในบริการนั้น มิใช่เป็นความต้องการที่มีต่อร่างกายของผู้ขายบริการ เพียงแต่ลักษณะของการให้บริการจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันทางร่างกายอย่างใกล้ชิด ถ้าจะเปรียบกับผู้ขายแรงงานหรือบริการในประเภทอื่น เช่น นักดนตรี ถึงแม้ว่า ความสามารถในการเล่นดนตรีซึ่งเป็นคุณภาพของนักดนตรีจะเป็นสิ่งที่อยู่ในร่างกายของนักดนตรีนั้นอย่างไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ แต่เหตุที่ทำให้ผู้ซื้อบัตรเข้าชมการแสดงของนักดนตรีก็เพราะความต้องการที่จะได้รับความเพลิดเพลินจากการแสดงนั้น ผู้ซื้อบริการจากโสเภณีก็เพราะต้องการความเพลิดเพลินจากบริการนั้นเช่นกัน เมื่อตัวผู้ขายบริการมิได้มีความตั้งใจที่จะขายร่างกายของตนเอง หากแต่เพียงต้องการที่จะขายบริการเท่านั้น

และตัวผู้ซื้อก็มิได้มีความต้องการที่จะซื้อร่างกาย หากแต่ต้องการเพียงบริการจากผู้ขายเท่านั้น ก็ไม่น่าจะมีเหตุผลที่จะยืนยันว่าการค้าประเวณีเป็นการขายร่างกายของมนุษย์ ถ้าคุณภาพของนักดนตรีคือความสามารถในการเล่นดนตรี และคุณภาพของโสเภณีคือ ความสามารถในการให้บริการทางเพศ ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเขาสามารถทำได้เป็นอย่างดี วัตถุมิได้ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ใดแล้ว ก็ไม่ควรที่จะทำให้พวกเขาหันไปประกอบอาชีพอื่นที่พวกเขาไม่สามารถจะทำได้ดีเท่านี้

สำหรับข้ออ้างที่ว่า การค้าประเวณีเป็นการลดคุณค่าของมนุษย์ เพราะผู้ซื้อบริการทางเพศจากรโสเภณี ำซ้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดหมายบางประการนั้น ผู้เขียนคิดว่า ทั้งโสเภณีและผู้ซื้อบริการทางเพศจากรโสเภณีต่างก็ได้รับประโยชน์จากกันและกัน มีการรับรู้ถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย และยินยอมที่จะทำการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในรูปแบบหนึ่ง เช่นเดียวกับผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างงานประเภทอื่น ถ้าผู้ว่าจ้างได้เสนอเงื่อนไขที่น่าพอใจ และผู้รับจ้างได้ยอมรับในเงื่อนไขนั้นแล้ว ก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่า ผู้ว่าจ้างกระทำการสิ่งที่ไม่ดีจริยธรรม เพราะได้ใช้ผู้รับจ้างเป็นเครื่องมือไปสู่จุดหมายบางประการในเรื่องนี้ ผู้เขียนคิดว่า การอ้างว่า "ใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือ" จะไม่เป็นผลถ้าความพึงพอใจจากการกระทำนั้นเกิดขึ้นกับทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งในเรื่องนี้เป็นที่แน่ชัดว่า ฝ่ายผู้ซื้อบริการจะต้องมีความพึงพอใจที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับโสเภณี ถึงแม้ว่าความพึงพอใจของทางฝ่ายโสเภณินั้น จะไม่ได้อยู่ที่เรื่องทางเพศ หากแต่เป็นความพึงพอใจที่จะได้รับผลตอบแทนจากผู้ให้บริการ และเมื่อความพึงพอใจเกิดขึ้นกับฝ่ายโสเภณีด้วย จึงไม่ถึงว่าโสเภณีลดตัวลงไปเพื่อเป็นเครื่องมือของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง การถูกมองว่าเป็นเครื่องมือก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น ในการทำงานธุรกิจ ซึ่งมีแค่โสเภณีเท่านั้นที่ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือ หากแต่บุคคลที่รับจ้างทำงานประเภทอื่นๆ ก็จะต้องถูกมองในลักษณะเดียวกันนี้ด้วย แต่สิ่งสำคัญก็คือ บุคคล

มิได้มีค่าเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น ผู้ว่าจ้างจะต้องยอมรับว่า เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความสามารถด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง และจะต้องมีชีวิตในด้านอื่นๆ นอกเหนือไปจากการทำงานด้วย

จากการอ้างเหตุผลของฮิลส์ที่ว่า การยอมให้ตัวเองตกเป็นทาสของผู้อื่นนั้นเป็นการไม่นับถือตัวเอง ผู้เขียนคิดว่า ถ้าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการจะทำ แต่มิได้กระทำให้ไปเพราะอิทธิพลหรือแรงกดดันจากความคิดเห็นของผู้อื่นหรือจากทัศนคติของคนส่วนใหญ่นั้น สิ่งที่จะทำให้บุคคลนั้นตกเป็นทาสของความคิดเห็นของผู้อื่น ถ้าการงดเว้นที่จะกระทำมิได้เกิดจากการใช้เหตุผลที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะฉะนั้น การกระทำที่เกิดจากการใช้เหตุผลในการตัดสินใจด้วยตนเองจึงไม่น่าจะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในสถานะของความเปิ่นทาส แม้จะมีผู้กล่าวว่า การค้าประเวณีมีลักษณะเหมือนการยอมให้ตัวเองตกเป็นทาสของผู้อื่น แต่ผู้เขียนเห็นว่า ลักษณะที่เห็นภายนอกนั้น มิได้มีความสำคัญในการที่จะตัดสินความเปิ่นทาสของบุคคลเท่ากับลักษณะความคิดเห็นของบุคคลผู้นั้น เมื่อการค้าประเวณีเกิดจากการใช้ความคิดโดยอิสระ ในการตัดสินใจ การกระทำนั้นย่อมมิใช่การกระทำของทาส เพราะเกิดจากความคิดของผู้มีอิสรภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง ในขณะที่การตกเป็นทาสของความคิดเห็นของผู้อื่น คือการเริ่มต้นที่จะเป็นทาสตั้งแต่ในความคิดแล้ว สิ่งที่จะกระทำลงไป ก็คือ สิ่งที่เกิดจากความคิดแบบทาส ถึงแม้ลักษณะภายนอกของการกระทำจะมีได้บ่งบอกเช่นนั้น แต่สิ่งสำคัญคือ การตกเป็นทาสทางความคิดเห็น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำนั้น ทั้งนี้ ผู้เขียนคิดว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลที่จะตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง ไม่ควรจะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในสถานะของความเปิ่นทาส ถึงแม้ว่าเหตุผลของเขาอาจจะไม่ถูกต้องในความเห็นของผู้อื่นก็ตาม

ผู้เขียนคิดว่า ในการนับถือตัวเอง ส่วนหนึ่งคือการรู้ว่าตนมีสิทธิที่จะกระทำการบางสิ่งในขอบเขตที่สามารถจะกระทำได้ โดยไม่เป็นการละเมิดต่อ

สิทธิของผู้อื่น และรอยมีได้ขึ้นอยู่กับเหตุผลของผู้อื่น งานเรื่องของการนับถือตัวเองนี้ รอยัน ดิเดียน ได้ให้ความเห็นว่า "ความเต็มใจที่จะรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง เป็นสิ่งที่ทำให้การนับถือตัวเองเกิดขึ้น"⁶ ดิเดียนได้กล่าวถึงความนับถือตัวเองซึ่งเป็นที่รู้จักกันมาเป็นเวลานานแล้วว่า

"มันเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับการที่ต้องมีชีวิตอยู่เพื่อกระทำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ได้มีความต้องการที่จะทำเป็นพิเศษ รอยแยกความกลัวและความสงสัย เอาไว้ด้านหนึ่ง"⁷ และ "การเป็นอิสระจากการคาดหวังของผู้อื่น เพื่อที่จะกลับมาเป็นตัวของตัวเอง นั่นคือ พลังที่ยิ่งใหญ่ของการนับถือตัวเอง"⁸

ดิเดียนเชื่อว่า ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการนับถือตัวเองนี้คือ เป็นความรู้สึกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเห็นชอบของผู้อื่น เช่น เมื่อเรากระทำการทุจริต ซึ่งอาจจะไม่มีใครรู้ถึงการกระทำเช่นนั้นของเรา แต่ตัวเราเองจะต้องรู้ว่ากำลังกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้จะปิดบังข้อเท็จจริงนี้ให้รอดพ้นจากการรับรู้ของผู้อื่นได้ แต่เราก็ไม่สามารถจะหลอกตัวเองว่าไม่ได้กระทำความคิด และความรู้สึกนับถือตัวเองก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการกระทำเช่นนั้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนคิดว่า การนับถือตัวเองก็คือ การที่เรากระทำในสิ่งที่ตนเองมั่นใจว่า เป็นชีวิตแบบที่ตนต้องการ เป็นสิ่งที่สมควรจะกระทำ และเป็นการกระทำที่มีคุณค่า ซึ่งไม่ว่าความเห็นของผู้อื่นจะเป็นเช่นไรไม่สำคัญ ถ้าเรายอมรับว่า การค้าประเวณีของโสเภณีเป็นการรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองในรูปแบบหนึ่ง ก็จะกล่าวได้ว่า สิ่งที่โสเภณีกระทำอยู่นั้นก็เป็นการ

⁶ Joan Didion, "On Self-respect" in Vice & Virtue in Everyday Life (Orlando : Harcourt Brace Jovanovich, 1985), p.655

⁷ Ibid., p.656

⁸ Ibid., p.657

นับถือตัวเองเช่นกัน การนับถือตัวเองในลักษณะนี้เป็นอิสระจากการคาดหวัง
ของผู้อื่นถึงวิถีทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจในสิ่งที่จะ
กระทำ ถ้าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ส่วนหนึ่งคือ ความสามารถในการไร้
เหตุผล เราก็จะต้องยอมรับการตัดสินใจโดยไร้เหตุผลนั้นว่าเป็นคุณค่าประการ
หนึ่งด้วย การเลือกที่จะดำเนินชีวิตในลักษณะนี้ของรสนาภาณี ด้วยเหตุผลของ
ความตั้งใจที่จะรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง จึงถือว่าเป็นคุณค่าของมนุษย์ที่มี
ความนับถือตัวเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย